

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КРЕДИТНИХ ДЕРИВАТИВІВ ПРИ ПЕРЕРОЗПОДІЛІ КРЕДИТНОГО РИЗИКУ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Гаряга Л.О., доцент кафедри фінансів та кредиту
Севастопольський інститут банківської справи УАБС НБУ

Світовий досвід використання похідних фінансових інструментів вказує на те, що такий метод мінімізації ризиків має як переваги, так і недоліки. Одним із видів похідних фінансових інструментів є кредитні деривативи.

Історичні передумови виникнення кредитних деривативів з'явилися ще в 70-ті роки, коли перед великими банками постала проблема пошуку нових підходів до управління кредитним ризиком. У цей же період розпочинається погіршення економічної кон'юнктури, що спричиняє банкрутство низки банківських установ. Банки змушені купувати активи з високим ризиком, потім ці активи продавати, а для покриття витрат по продажу купувати нові. Можна припустити, що саме ці операції з купівлі-продажу ризикових активів стали витоками зародження ринку кредитних деривативів. Одними з перших банків, які почали використовувати кредитні похідні інструменти, були американський Bankers Trust (1992 року заключив першу публічну угоду по свопам на дефолт) та німецький Deutsche Bank [1; 3]. Отже, 80-90-ті роки ХХ ст. були ознаменовані виникненням нового сегменту світового ринку похідних фінансових інструментів – ринку кредитних деривативів.

Визначення поняття кредитний дериватив досить різні. Вони неоднакові за змістом, оскільки розглядають кредитний дериватив з різних точок зору, проте передають одну й ту ж суть, яка криється в самій різнобічності цього похідного фінансового інструменту.

З організаційно-правової точки зору, кредитні деривативи є угодою про передачу ризику однією стороною іншій, з економічної – позабіржові похідні фінансові інструменти, що обліковуються позабалансом, з фінансової – грошові потоки, що перерозподіляють кредитний ризик між учасниками фінансового ринку без передачі базового активу.

Виділяють наступні функції кредитних деривативів [2]:

- побудова ефективних банківських портфелів з точки зору клієнтських відносин;
- побудова ефективних банківських портфелів з точки зору кінцевого користувача;
- страхування ризику банкрутства основних клієнтів і партнерів;
- аналіз ринкового бачення майбутньої вірогідності дефолту;
- зростання ефективності проектного фінансування;
- надання захисту службовцям від невиплати заробітної плати;
- інструмент реалізації функцій дилера чи маркет-мейкера.

Усі ці функції все ж є похідними від головної, яку виконують кредитні деривативи. А головною, на нашу думку, є функція, що полягає в перерозподілі

кредитного ризику між учасниками фінансового ринку.

Кредитні деривативи – особливий вид похідних фінансових інструментів, які мають ряд переваг та відмінностей від інших методів управління кредитними ризиками:

1. При хеджуванні ризиків за допомогою кредитних деривативів використовується стандартизована документація Міжнародної асоціації дилерів по свопам і деривативам (ISDA – International Swaps and Derivatives Association).

2. Кредитні деривативи вигідні як для позичальника, так і для банку, хоча позичальник може і не знати про існування такої угоди, оскільки ні банк, ні контрагент не зобов'язані повідомляти його про це.

3. Кредитні деривативи дають можливість кредитору не розривати довгострокові відносини з клієнтом, оскільки при настанні кредитної події банк може запропонувати позичальнику прийнятну схему реструктуризації заборгованості.

4. Кредитні похідні інструменти є позабалансовими похідними інструментами, які дозволяють передати кредитний ризик контрагенту без передачі права власності на базовий актив.

5. Кредитні деривативи диверсифікують кредитний ризик за активами, галузями, термінами, ринками та регіонами.

6. Кредитні похідні інструменти є розрахунковими величинами, тобто при настанні кредитної події продавець захисту здійснює негайний платіж покупцю захисту за умовами, укладеними в угоді.

7. Кредитні деривативи захищають від кредитного ризику протягом усього періоду дії базового активу [4].

Існують як прибічники, так і противники функціонування кредитних деривативів у фінансовій діяльності. Це пов'язано з тим, що використання кредитних деривативів криє у собі багато складностей, але ефективне управління, підготовка висококласних спеціалістів та відповідна нормативна база зробляють можливим їх застосування для зниження кредитного ризику у банках на вітчизняному фінансовому ринку.

Перелік посилань

1. Progress Report on Evolving Products / Markets: Credit Derivatives // CIBC School Of Financial Products. – 1997. – Р. 3.

2. Кавкин А.В. Нетрадиционные способы управления кредитными рисками / А.В. Кавкин // Мировая экономика и международные отношения. – 2004. – № 11. – С. 79–87.

3. Ковалев А.П. Кредитные деривативы: купля-продажа кредитных рисков в Украине / А.П. Ковалев // Банковская практика за рубежом. – 2006. – № 4 (88). – С. 58–64.

4. Рубцов Н. Срочный рынок. Мир заигрался? [Електронний ресурс] / Н. Рубцов. – Режим доступу: <http://www.muir.ru/modules/section/index.php?op=viewarticle&artid=118>.

Гаряга, Л.О. Особливості використання кредитних деривативів при перерозподілі кредитного ризику на вітчизняному фінансовому ринку / Л.О. Гаряга // Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків [Текст] : збірник тез VII Міжнародної науково-практичної конференції (18–19 жовтня 2012 р.). – Черкаси : ЧІБС УБС НБУ, 2012. – С. 55–57.